

Y Grŵp Trawsbleidiol ar Drais yn erbyn Menywod a Phlant
Dydd Mawrth 4^{ed} Hydref 2022, 12.15-13.15 (Trwy Teams)

Yn bresennol	Ymddiheuriadau:
<p>Sioned Williams AS, Cadeirydd Jane Hutt AS, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol Dafydd Llywelyn, SCHTh Dyfed Powys Sara Kirkpatrick, Prif Swyddog Gweithredol; WWA Jen Mills, Swyddog Polisi; WWA (Ysgrifenyddiaeth) Amy Bainton, Barnardo's Elinor Crouch-Puzey, NSPCC Simon Borja, Cymru Ddiogelach Sam Lewis, Llamau Michelle Whelan, Calan DVS Johanna Robinson, Cyngorydd Cenedlaethol VAWDASV Sue Ashcroft, Rheolwr Gweithredu Rhaglen Glasbriant VAWDASV Carol Harris, Hafan Cymru Colleen Bennett, CarmDAS Daisy Williams, Stop It Now Georgia Cottell, Prifysgol Caerdydd Jackie Buxton, WWDAS Moiria Hutton, Calan DVS Bethan Phillips, Llywodraeth Cymru Kate Jones, Ffynnu Cymorth i Ferched Coleen Jones, Cymorth i Fenywod Cymru Emily Watson, WWA (Cymerwr Cofnodion)</p>	<p>Berni Durham-Jones, Stepping Stones</p>

Eitem	Yn arwain
<p>Croeso, cyflwyniadau, ymddiheuriadau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diolchodd Sioned Williams AS, Cadeirydd, i bawb am fynychu, cyflwynodd y pynciau ar yr agenda a thynnodd sylw at drefniadau cadw tŷ ar gyfer y cyfarfod. 	<p>Sioned Williams AS</p>
<p>Gweledigaethau ac amcanion y Cyngorwyr VAWDASV Cenedlaethol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diolch am y croeso ac rwy'n falch iawn o fod yma. Rwy'n credu y bydd pwrpas a nodau rolau'r cyngorydd yn esblygu dros amser ac rwy'n gobeithio cwrdd â chymaint ohonoch â phosibl • Fy nghefnidir yw gwaith trydydd sector sydd wedi cwmpasu Llundain, dramor a Chymru, gan gynnwys gwaith gyda'r CHTh yng Ngwent ac, yn fwyaf diweddar, fel Cyfarwyddwr Gweithrediadau Llamau • Rwy'n teimlo ei bod yn bwysig iawn nodi mai fi yw'r penodiad cyntaf i'r rôl hon i nodi'n agored fel goroeswr ac rwy'n gobeithio y bydd hyn yn helpu i anfon y neges ein bod yn weithwyr proffesiynol a chefnogwyr, ond hefyd yn bobl. Weithiau mae goroeswyr yn cael eu trafod fel arbenigwyr trwy brofiad, ond credir o hyd na allant ymdopi mewn swyddogaeth broffesiynol. Fy nod yw rhoi eu lleisiau wrth galon popeth a wnawn. • Fe wnes i gais gan fy mod yn teimlo bod hwn yn gyfnod cyffrous gan fod gennym y strategaeth newydd a dull glasbriant, yn ogystal â'r bwrdd partneriaeth cenedlaethol, nad oedd gennym o'r blaen. Ddoe, cawsom sgrysiâu cychwynnol am y llywodraethu ynghylch hynny ac yn awr mae angen inni edrych ar sut yr ydym yn cyflwyno hynny yn rhanbarthol ac ar lefelau lleol • Dyma drydydd cylch rôl y Cyngorydd Cenedlaethol, ac mae'n bwysig cydnabod na fu digon o gynnydd ac y bu methiannau sylweddol yn ein nod i Gymru fod y lle mwyaf diogel i fod yn fenyw • Rydym am i'r gefnogaeth fod yn glir i'r rhai sydd ei angen ond hefyd y ffocws ar yr agenda ataliol gan fod cymaint o fenywod yn dal heb ddod ymlaen ac mae angen inni edrych ar pam. 	<p>Johanna Robinson</p>

- Pwrpas rôl y cynghorydd yw herio a dod â barn feirniadol a rhaid i mi gadw mewn cysylltiad â'r gwasanaethau sy'n gweithio'n ddyddiol gyda goroeswyr a thramgwyddwyr, gan fod angen inni gynnwys mwy o ddyddion mewn gwaith o gwmpas hyn. Dyma sut y byddwn yn newid agweddau diwylliannol fel y mae angen inni ei wneud
- Byddwn yn darparu persbectif arbenigol, gan weithio gyda gwasanaethau cyhoeddus i sicrhau arfer gorau a sicrhau ein bod yn dod â lleisiau arbenigol i mewn ar gyfer craffu, yn ogystal â gwneud yn siŵr bod ymagwedd leol strategol sy'n bwydo i fyny i'r lefel genedlaethol
- Mae angen inni sicrhau bod gan bobl le diogel i ddweud beth wnaeth weithio iddyn nhw a beth wnaeth ddim, a pham y daethant neu pam na ddaethant ymlaen a beth oedd eu profiad o hynny, boed yn dda neu'n ddrwg, er mwyn dysgu o hynny
- Mae'n rhaid i ni hefyd fod yn ymatebol i'r argyfwng costau byw a pha heriau mae hynny'n ei gyflwyno i oroeswyr yn y sefyllfa bresennol ac rwy'n canolbwyntio ar y ffordd orau i ni ymateb i'r materion hynny sy'n dod i'r amlwg yn ogystal â chyflawni'r strategaeth
- Fy ffocws yw bod llais goroeswr yn ganolog i gyflawni'r strategaeth a'n bod yn cydnabod croestoriad profiadau
- Rydym wrthi yn ysgrifennu ein cynllun blynyddol nawr, a fydd yn cael ei gyhoeddi erbyn Tachwedd 30^{ed} - Anfonwch unrhyw adborth sydd gennych at johanna.robinson@llyw.cymru
- Rwyf hefyd yn awyddus iawn i gwrrd â chymaint ohonoch â phosibl, yn enwedig yn bersonol. Rwyf wedi fy lleoli yng Nghaerdydd ac yn hapus i ymweld â swyddfeydd. Cysylltwch drwy e-bost.

Diolchodd SW i JR ac agorodd y llawr ar gyfer cwestiynau neu sylwadau:

- SW: Mae gennyf ddiddordeb yn y ffocws rhanbarthol. Sut ydych yn bwriadu blaenoriaethu hynny?
  - JR: Rydym yn gobeithio buddsoddi yn gynnar yn hynny, mae gennym strwythurau rhanbarthol ac mae'n rhaid iddynt gael trwybwn i lefel genedlaethol. Er fy mod yn hapus i fynd i gyfarfodydd rhanbarthol, ac y byddaf yn gwneud pan fyddaf yn gallu, dylai fod gennym y strwythurau ar waith i sicrhau, hyd yn oed os nad wyf yno, fod gennym y strwythurau adrodd i mi allu taflu goleuni ar y pethau gwych sy'n digwydd ar y lefelau hynny ac ni ddylai fod yn rhaid inni chwilota am unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth
- DL: Jest gair i gefnogi - Mewn perthynas â strwythur llywodraethu, darparu gwasanaethau a llais goroeswr sy'n ganolog i bopeth sy'n digwydd ar lefel strategaeth

Trosolwg o drefniant a chynnydd y Glasbrint VAWDASV

- Cyhoeddwyd y strategaeth genedlaethol VAWDASV ym mis Mai yn dilyn ymgynghoriad helaeth – Diolch i bawb a gymerodd ran, cawsom 125 o ymatebion i'r ymgynghoriad, sydd wedi eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru
- Rydym yn sefydlu trefniadau llywodraethu ar y cyd i sicrhau atebolrwydd o ran eu cael yn iawn yn ogystal â sicrhau bod adnoddau ar gael ac argaeledd cyllid i ddarparu arweinyddiaeth ar y cyd.
- Rydym yn bwrw ymlaen â dull glasbrint, gan adeiladu ar yr hyn a ddefnyddiwyd yn flaenorol ar gyfer troseddu gan fenywod
- Rydym wedi sefydlu'r bwrdd partneriaeth eleni sy'n darparu lle i ddatblygu dulliau cyffredin a chyflenwol
- Bydd atebolrwydd i bob partner fel aelodau o'r bwrdd, a fydd yn cefnogi gwaith y byrddau rhanbarthol. Mae gennym gefnogaeth gan blismona yng Nghymru, y sector arbenigol a lechyd Cyhoeddus Cymru i enwi ond ychydig
- Ceir bwrdd y rhaglen hefyd, sy'n eistedd o dan y bwrdd partneriaeth a bydd yn sicrhau bod y cerrig milltir a osodwyd gan y bwrdd partneriaeth yn cael eu cyflawni gan y ffrydiau gwaith ar sail adrodd chwarterol.
- Mae'r Gweinidog wedi sôn am ffrydiau gwaith sydd wrthi'n cael eu sefydlu, a byddant yn atebol am gyflawni'r hyn a nodwyd yn y strategaeth.
- Bydd cynllun lefel uchel yn cael ei ddatblygu a'i gyhoeddi, yn seiliedig ar yr angen i'r glasbrint esblygu a bod yn flaengar
- Bydd chwe phrif ffrwd waith:
  1. Aflonyddu ar y stryd a diogelwch mewn mannau cyhoeddus

Jane Hutt
AS

CHTh
Dafydd
Llywelyn

2. Aflonyddu yn y gweithle
3. Mynd i'r afael â chyflawni trais
4. Comisiynu cynaliadwy
5. Anghenion pobl hŷn
6. Plant a phobl ifanc

- Mae'r ffrydiau gwaith yn cydnabod y meysydd hollbwysig lle gwyddom fod angen gwneud mwy o waith
- Mae lleisiau goroeswyr yn hanfodol a rhaid iddynt fod yn ganolog i'n gwaith, a dyna pam yr ydym yn datblygu panel cynnwys a fydd yn craffu ar waith y ffrydiau gwaith & darparu argymhellion cenedlaethol. Bydd hyn yn hanfodol i sicrhau ein bod yn cyflawni'n gyflym & cael effaith gadarnhaol ○ Bydd hyn yn cael ei ffurfio o rwydweithiau goroeswyr presennol a bydd yn sicrhau bod y lefel gywir o gefnogaeth yn cael ei darparu iddynt
- Ochr yn ochr â'r gefnogaeth gan Gomisiynwyr yr Heddlu a Throsedd mae hyn yn rhoi cyfle i ni ddatblygu dull systemau cyfan i sicrhau ein bod yn amddiffyn dioddefwyr a goroeswyr yng Nghymru
- Mae'r dull glasbrint yn darparu'r gefnogaeth wirioneddol & cydweithio bod VAWDASV yn fusnes i bawb & eisiau sicrhau mai Cymru fydd y lle mwyaf diogel yn Ewrop i fod yn fenyw. Ni fydd Cymru yn wylwr i gamdriniaeth.

Diolchodd SW i'r Gweinidog & DL ac agorodd y llawr ar gyfer cwestiynau neu sylwadau:

- ECP: Gwych clywed am gynnwys lleisiau goroeswyr, a oes unrhyw gynlluniau i godi lleisiau plant a phobl ifanc hefyd (mewn ffordd briodol) i sicrhau eu bod yn bwydo i mewn hefyd? ○ JH: Rydym wedi ei gwneud yn glir iawn y dylem gael ffrwd waith ar wahân ar blant a phob ifanc fel ymateb i'r ymgynghoriad. O fewn Llywodraeth Cymru a llywodraeth leol, rhaid inni weld cysylltiad polisi ochrol â phobl ifanc a datblygu'r cwricwlwm. Mae gan yr heddlu hefyd raglen ysgolion genedlaethol sy'n cael ei chydabod yn dda
  - DL: O fewn y ffrwd waith honno bydd cyfle i ddarparu rhagor o fanylion. Rydym wedi datblygu'r fforymau pobl ifanc, y mae llawer ohonynt yn bodoli ledled Cymru. Byddai'n ddoeth i'r ffrwd waith geisio rhyngweithio â'r fforymau hynny gan mai dyma sut y byddwn yn cysylltu â gwahanol feysydd polisi. Mae gennym gwricwlwm cyson yng Nghymru o ran perthnasoedd iach a chael y sgysiau anodd. Bydd eu llais yn cael ei glywed ond rydym yn benderfynu ar sut, ble a pryd yn y ffrwd gwaith
  - JH: Mae'r ddau gynghorydd cenedlaethol hefyd yn awyddus i sicrhau ein bod yn clywed yr holl leisiau hynny, ond hefyd i estyn allan at y rhai nad ydynt efallai'n ymddangos fel rhan o grwpiau sefydledig, i wneud yn siŵr bod gan bawb le i ddweud wrthym am eu profiadau.

Diweddariad gan Grŵp Gweithredol Cymru Gyfan ar Fenywod sy'n Camfanteisio'n Rhywiol

- Mae'n bwysig nodi bod profiadau oedolion sy'n cael eu hecsbloetio'n rhywiol bron bob amser yn cydfodoli ag anghenion cymhleth megis trawma, cam-drin domestig, camddefnyddio sylweddau, salwch meddwl. Yn absenoldeb diffiniad statudol, mae'r grŵp wedi sefydlu diffiniad gweithredol sy'n debyg iawn i'r diffiniad statudol o CRhB.
- Mae'r grŵp yn defnyddio'r term 'camfanteisio' yn hytrach na 'puteindra' – mae hyn i gydnabod y camfanteisio a'r diffyg dewis y mae'r menywod hyn yn ei wynebu. Mae gwaith rhyw yn amlwg yn unrhyw weithred rywiol sy'n drafodol ei natur.
- Tra bod y term camfanteisio rhywiol yn cael ei gysylltu'n syth ac yn gywir â masnachu mewn pobl, caethwasiaeth fodern, llinellau sirol, OCG's – mae'r grŵp yn anelu at ehangu'r ddealltwriaeth a'r gydnabyddiaeth o gamfanteisio rhywiol yn ei ffurfiau eraill.
- Yr hyn sy'n sail i waith y grŵp yw'r gydnabyddiaeth bod meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio ar fenywod i gamfanteisio rhywiol masnachol yn ddi-os yn fath o GBV.
- Mae sawl peth amserol yn digwydd ledled y DU ac yn benodol Cymru sy'n berthnasol i ASE, yn enwedig y rhai sy'n profi ASE ar y stryd.

Coleen
Jones,
Cymorth
Merched
Cymru

- Cafodd y pandemig effaith sylweddol ar fenywod sy'n cael eu camfanteisio yn rhywiol, gan newid natur camfanteisio rhywiol, mae wedi dod yn fwy cudd achos roedd yn rhaid iddynt newid y ffordd y maent yn gweithio – mae hyn yn peri pryder gan ei fod yn gadael y menywod hyn yn fwyfwy agored i niwed ac yn ynysig.
- Mae Cymru'n uwch noddwr i'r rhai sydd wedi'u dadleoli o'r Wcráin ac mae hyn wir wedi tynnu sylw at fater ASE yn y cyfryngau, yn ogystal â chodi cwestiynau am sut i ddelio ag ASE sydd y tu allan i gyd-destun caethwasiaeth fodern/masnachu.
- Amlygodd adroddiad SEREDA ymhellach y GBV ac ASE a brofir gan ymfudwyr gorfodol. Mae'r grŵp cyllideb menywod eisoes wedi datgan bod costau byw uwch yn mynd i waethygu anghydraddoldeb economaidd rhwng y rhywiau – gan effeithio'n anghymesur ar fenywod, ac yn enwedig y rheini yn y cymunedau anabl a BME.
- Mae'r strategaeth VAWDASV yn nodi bod y ddealltwriaeth o VAWDASV yn dal yn rhy gul fel trais domestig yn unig – roedd y grŵp yn falch iawn o weld yr ymrwymiad hwn i'r ddealltwriaeth ehangach hon o sut y gall VAWDASV ddod i'r amlwg a chyfeiriad penodol at SE fel ffurf o VAWG ac yn teimlo bod hyn yn gam sylweddol ymlaen.
- Sut olwg fyddai ar agwedd cymdeithas gyfan tuag at ASE?
  - Mae angen cychwyn gyda codi ymwybyddiaeth – gyda'r cyhoedd i herio'r naratif presennol, lleihau stigma ac annog y dull gwylwyr gweithredol hwnnw – ond hefyd ymhlith gweithwyr proffesiynol.
  - Mae'r grŵp wedi cyflwyno cyfres o geisiadau rhyddid gwybodaeth i swyddfeydd CHTh, awdurdodau lleol, byrddau iechyd ac ati, sy'n nodi nad oes unrhyw gydnabyddiaeth nac ymateb cydlynol ar gyfer ASE. Mae hwn yn fwch sylweddol ac mae'n codi cwestiynau am y diogelu a'r dioddefwyr sy'n cael eu methu, yn ogystal â'r cymorth sydd ar gael i ddioddefwyr CSE pan fyddant yn dod yn oedolion.
  - Mae'r strategaeth VAWDASV yn cydnabod pwysigrwydd ymyrraeth gynnar ac atal - Mae angen gwreiddio dealltwriaeth gyson o ASE ar draws nifer o feysydd datblygu polisi - mae darparu cymorth sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac wedi'i lywio gan drawma yn aml yn gymhleth ac yn gofyn am waith partneriaeth effeithiol ac ymdrin â materion lluosog ar yr un pryd .
  - I ddarparu pob dioddefwyr sydd â mynediad cyfartal i gymorth o ansawdd uchel ag adnoddau priodol yn unol â'r strategaeth VAWDASV, mae angen buddsoddiad ariannol mewn gwasanaethau cymorth ar gyfer CSE. Ar hyn o bryd mae'r rhan fwyaf o'r prosiectau hyn yn dibynnu ar wirfoddolwyr, a ffynonellau ariannu tymor byr iawn ar gyfer mater amlochrog a chymhleth. Byddem yn wirioneddol hoffi gweld darpariaethau ar gyfer ASE yn rhan annatod o gyllid craidd, yn hytrach na chael eu hystyried fel prosiectau ychwanegol.
  - Mae'n hanfodol canoli lleisiau goroeswyr gan mai nhw yw'r arbenigwyr yn ôl profiad byw, ond mae hefyd yn bwysig nodi, yn enwedig wrth siarad am ASE i ystyried lleisiau pwy rydych chi'n eu cyrraedd a'i fod yn gynrychioliadol, mae'r rhai sy'n profi camfanteisio ar y stryd yn aml yn byw yn yr ardal dros dro a heb fynediad i ffonau, ac ati
- Roedd y cynllun gwaith ar gyfer y flwyddyn nesaf, y cytunwyd arno gan y grŵp, yn canolbwyntio ar yr amcanion strategol canlynol:
  1. Gwella casglu, dadansoddi a rhannu data sy'n benodol i Gymru
  2. Cynyddu ymwybyddiaeth a gwybodaeth am gamfanteisio'n rhywiol ar fenywod yn y diwydiant rhyw
  3. Datblygu arfer da Cymru gyfan.
- Tynnodd yr aelodau sylw at y ffaith bod diffyg data Cymru gyfan o hyd mewn perthynas â Chamfanteisio Rhywiol, yn enwedig o fewn rhanbarthau mwy gwledig fel RhCT/Gogledd Cymru: mae diffyg data Cymru gyfan ynglŷn â natur a chyffredinolrwydd camfanteisio rhywiol, puteindra – sy'n ei gwneud hi'n anodd diffinio ac eirioli'n effeithiol dros y mater, a hefyd yn arwain asiantaethau i gredu'n anghywir bod diffyg digwyddiadau yn eu hardal – felly nid oes unrhyw atebolrwydd

- Dim data = dim diffiniad statudol, sy'n golygu dim dyletswydd statudol i fynd i'r afael â'r mater hwn ac mae hynny'n dangos yn y ffigurau

Diolchodd SW i CJ & nodwyd yn anffodus nad oedd amser ar ôl ar gyfer cwestiynau, ond gellir eu hanfon at: ColeenJones@welshwomensaid.org.uk

Unrhyw fater arall

- Cynhelir y cyfarfod nesaf a drefnwyd ar gyfer 21st Mawrth 2023; 12.15-13.15, fodd bynnag, os oes unrhyw faterion yr hoffech eu codi mewn cyfarfod cyn hynny, cysylltwch â JenMills@welshwomensaid.org.uk